Nr 50

Skatteutskottets betänkande i anledning av motioner rörande översyn av avdragsreglerna vid beskattningen

Motionerna

I detta betänkande behandlas motionerna

1972:171 av herr Börjesson i Falköping (c) vari hemställs
att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om en översyn av gällande regler i vad avser avdrag för kostnader för inkomstförvärv, i syfte att åstadkomma mer enhetliga och rättvisa regler samt mer likartad tillämpning av desamma;

1972:639 av herr Jansson m. fl. (s) vari hemställs
att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en allsidig översyn av gällande avdragsregler vid den direkta beskattningen.

Gällande bestämmelser m. m.

En redogörelse för gällande regler om avdrag av olika slag vid inkomstbeskattningen torde i detta sammanhang få begränsa sig till vissa grundläggande principer.

Eftersom inkomstbeskattningen är uppbyggd såsom en nettobeskattning skall avdrag i första hand medges för samtliga omkostnader för inkomsternas förvärvande (20 § KL). Uppkommer därvid underskott i viss förvärvskälla, medges s. k. allmänt avdrag härför (46 § KL). Allmänt avdrag får också i viss utsträckning göras för en del utgifter av speciell karaktär, såsom för underhållsbidrag, försäkringutgifter m. m., trots att de inte kan hänföras till omkostnad i förvärvsverksamhet. Slutligen medges s. k. grundavdrag, som avtrappas om inkomsten överstiger visst belopp (48 § KL), och vid ömmande omständigheter avdrag för väsentligen nedsatt skattförmåga (50 § KL). Under vissa förutsättningar kan i vissa fall också den uträknade skatten reduceras (2 § UF).

Beträffande åtskilliga utgifter kan det vara tveksamt om eller i vad mån de bör hänföras till avdragsgill omkostnad eller ej avdragsgill levnadskostnad. Olika uppfattningar kan givetvis framföras om hur dessa gränsdragningsfrågor lösts i lagstiftningen och av de tillämpande myndigheterna, och på senare tid har man i ökad utsträckning hävdat att vissa avdrag på grund av den progressiva beskattningen gynnar skattskyldiga med höga inkomster. Frågor av denna art återkommer årligen i riksdagssammanhang. Så har skatteutskottet under 1972 års riksdag haft att ta ställning till yrkanden i olika riktningar beträffande kostnader för resor mellan bostad och arbetsplats (SkU 1972:5), representationsutgifter

(SkU 1972:10), kostnader för arbetskläder (SkU 1972:13), försäkringsavdraget (SkU 1972:15 och 27), det s. k. sparavdraget (SkU 1972:16), ökade levnadskostnader (SkU 1972:19), förvärvsavdrag m. m. (SkU 1972:32), gäldränta (SkU 1972:32 och 49) och bilkostnader (SkU 1972:48). Utskottet har därvid – på ett undantag när – funnit, att någon särskild åtgärd från riksdagens sida inte f. n. påkallades i dessa frågor. Utskottet (SkU 1972:5) har visserligen instämt i uppfattningen att vissa avdrag på grund av den progressiva skatteskalan gynnar den som har stor inkomst och framhållit att invändningar av denna art beträffande de tidigare ortsavdragen också haft till följd att dessa avdrag ersatts av andra regler. Samtidigt har utskottet dock understrukit att det sagda inte gäller i fråga om avdrag som avser omkostnader för inkomstförvärv och att det förhållandet, att ett avdrag medför större skattelättnad ju större inkomsten är, helt naturligt utgör en omvänd effekt av skatteprogressionen, som förutsätter att inkomsten beskattas först efter avdrag för samtliga kostnader.

Beträffande avdragsrättens närmare utformning inom de av utskottet berörda områdena har utskottet (SkU 1972:10) funnit att en planerad översyn av reglerna om representationskostnader borde komma till stånd inom företagsskatteberedningen (Fi 1970:77), och riksdagen har också beslutat i enlighet därmed. Beträffande övriga frågor har utskottet ansett att omedelbara ändringar av gällande regler inte erfordras och att det behov av ytterligare överväganden som kan anses föreligga redan är tillgodosett. Bland utredningar, som nyligen avslutats eller som nu pågår, kan förutom företagsskatteberedningen i detta sammanhang nämnas utredningen om definitiv källskatt (SOU 1972:11), skatteutredningen om periodiskt understöd (Fi 1970:61), utredningen med uppdrag att se över beskattningen av livförsäkringstagare m. m. (Fi 1971:7) och 1972 års skatteutredning.

Utskottet

Yrkandet om en översyn av avdragsreglerna vid beskattningen motiveras i motionen 1972:171 med att reglerna kan te sig omotiverat restriktiva exempelvis för den som har kostnader för arbetskläder eller som på grund av handikapp har kostnader för särskilda hjälpmedel, samtidigt som andra skattskyldiga med stora inkomster på grund av bristande enhetlighet vid bedömningen och av andra skäl kan få avdrag för vanliga levnadskostnader. Även motionärerna i motionen 1972:639 anser att avdragssystemet gynnar vissa grupper, särskilt skattskyldiga med stora inkomster, och öppnar betydande möjligheter till s. k. legal skatteflykt.

Utskottet har – som framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen – vid sin behandling av olika avdragsfrågor tidigare i år bemött motionsvis framförda invändningar mot utformningen av olika avdragsregler och funnit att det behov som kan anses föreligga att ytterligare

överväga vissa frågor åtminstone i stort sett redan är tillgodosett. Med hänsyn till riksskatteverkets uppgift att åstadkomma ökad enhetlighet vid beskattningen och till att 1972 års skatteutredning enligt vad utskottet inhämtat kommer att ta upp avdragssystemet till allsidig bedömning i sitt större sammanhang, finner utskottet att motionerna inte påkallar någon åtgärd från riksdagens sida.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår

1. motionen 1972:171
2. motionen 1972:639.

Stockholm den 17 oktober 1972

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), Eriksson i Bäckmora (c), Engkvist (s), fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson i Arrie (c), Wärnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist (s), Wikner (s), Stadling (s), Johansson i Jönköping (s), Söderström (m) och fru Normark (s).

Göteborgs Offsettryckeri AB 72 1676 S Stockholm 1972